

NEKA ISKUSTVA SA POSLEŠKOLSKE PRAKSE

Mlekarška škola u Pirotu danas već igra značajnu ulogu u pripremi kvalifikovanih mlekarških kadrova. Tako, u toku školske godine 1954/55. školu je završilo 25 učenika-ca.

Iz dosadašnjeg iskustva pokazalo se kao veoma korisno i potrebno, da se svršeni učenici posle završene škole upućuju na izvesno vreme na praktične radove u naša najbolja mlekarška preduzeća, kako bi se na taj način pored modernije opreme upoznali sa uslovima rada drugih preduzeća. Nažalost, i ove godine ovom pozivu se odazvalo samo nekoliko mlekarā: Tvornica mliječnog praška u Županji, Fabrika mliječnih proizvoda »Zdenka«, Gradska mlekarā u Novom Sadu i Mljekara u Bjelovaru.

Jednomesečna praksa u Županji pružila je praktikantima velike koristi a samo preduzeće je po mome mišljenju potpuno shvatilo značaj pomoći, koja se na ovaj način pruža kod pripreme i usavršavanja kadrovske podmlatka. U Županji bila su na praktičnim radovima tri svršena učenika Mlekarške škole u Pirotu. Učenicima je data mogućnost da rade u svim odeljenjima mlekarā, a majstori i drugi stručnjaci u preduzeću pokazali su puno dobre volje i zalaganja te su nam pružili svestranu pomoć kod upoznavanja procesa rada i organizacije proizvodnje u preduzeću.

Obično je majstor prvo objasnio proces rada u njegovom odeljenju, a zatim nam je dao da sami radimo pod njegovom kontrolom i uz naknadna objašnjenja svega što je potrebno. Na taj način data nam je mogućnost da shvatimo ne samo procese proizvodnje i rukovanje mašinama, već i da sami učestvujemo u proizvodnji, što je po mom mišljenju i glavni zadatak ove posleškolske prakse.

Nije izostalo upoznavanje sa sirovinskom bazom, jer smo izvesno vreme proveli na radu u otk. mreži, te smo se u granicama mogućnosti upoznali ne samo sa organizacijom mreže otkupa i sakupljanja mleka, nego i sa osnovnim teškoćama na koje preduzeće nailazi u svome radu na terenu.

Mi smo sa praktičnim radom u Tvornici mliječnog praška u Županji veoma zadovoljni, a mislimo da je i kolektiv tvornice bio sa nama zadovoljan. Njihovo staranje o nama pored ostalog ogledalo se i u tome što su svi učenici po završenoj praksi nagrađeni sa po 4.000 dinara, što je ne samo materijalna potpora učenicima koji su većinom siromašni, već i moralni potstrek. Mi smo članovima kolektiva veoma zahvalni za sve što su nam nesebično pružali u svome preduzeću i mislimo da bi njihov postupak mogao da posluži kao lep primer o prihvatanju stručnog mlekarškog podmlatka, kome treba ne samo još mnogo praktičnog iskustva već i takav prijem, koji bi im u još jačoj meri razvio ljubav prema mlekarškom pozivu, koji inače nije lak.

Posle rada u Županji došli smo u Velike Zdence. Posle savlađivanja izvesnih formalnih poteškoća primljeni smo na rad. U preduzeću su nam zaista dali mogućnost za praktičan rad, ali zbog relativno velike zauzetosti majstora, pomoćnika i rukovodioca odeljenja, nije nam mogla biti ukazana ona pomoć koja nam je kao mladim ljudima bila neophodna. Ipak, mi smo za ono vreme, koje smo tamo proveli, mogli steći prilično iskustvo za naš dalji rad i usavršavanje.

Nismo mnogo vremena proveli u Bjelovaru (20 dana). Ovde smo primljeni, bez intervencije škole pa čak su se ljudi obradovali tome, izjavivši

da je to veoma dobro da mladi ljudi iz jedne republike upoznaju iskustva starijih stručnjaka i preduzeća iz drugih republika. Mi smo se prosto obratili preduzeću pismom i primljeni smo, a docnije nam je rečeno da je to sasvim prirodna stvar, tim pre što preduzeće u vezi sa tim nije imalo nikakvih novčanih obaveza.

U Bjelovaru nas je naročito interesovala proizvodnja sireva, a tu nam je u svakom pogledu omogućen rad. Drug Rudnički nam je svojim nesebičnim zalaganjem i drugarskim prijemom ne samo mnogo pokazao i naučio nas, nego nam je povećao ljubav prema našem budućem pozivu. Kod druga Rudničkog nije bilo »tajni«. On je s nama uvek rado razgovarao i interesovao se za neke sireve koji se kod nas u Srbiji rade, a naročito za one koje smo u školi radili. Pored rada u sirarnici pružena nam je svestrana pomoć i oko upoznavanja celokupnog rada preduzeća i sirovinke baze. Uprava preduzeća pored drugarskog prijema našla je mogućnosti da nas i novčano nagradi.

Za drugarski prijem, nesebično zalaganje za naše usavršavanje i zato što se bez ikakve obaveze ipak našla mogućnost i za našu materijalnu nagradu, mi zahvaljujemo kolektivu preduzeća i svim drugovima koji su se oko nas angažovali iako su imali veoma mnogo posla. Mi ovakve postupke smatramo kao primere koji nam pokazuju kakvi treba mi da budemo kada se nama poveri jednog dana da mladima od sebe pomognemo da se izgrade.

Novosadska mlekarica i ovog se puta kao i uvek odazvala našim potrebama i primila na rad šest apsolventata Mlekarske škole. Rad u mlekarici bio je besumnje veoma koristan i obiman. Nažalost, i ovdje zbog srazmerno velike zauzetosti stručnjaka, praktikantima se nije mogla ukazati dovoljna pomoć, a naročito da im se pod rukovodstvom iskusnih majstora poveri obavljanje odgovarajućih stručnih poslova u mlekarici. U pojedinim momentima na praktikante je više gledano kao na radnu snagu, i to nekvalifikovanu, pa su se duže zadržavali na nekvalifikovanim poslovima, a kod drugih poslova najčešće su ostavljani bez samostalnog učešća u radu. Nijedan praktikant ne može staviti prigovor da mu preduzeće poverava svaki posao koji je u toku, ali je obavljanje izvesnih stručnih poslova pod rukovodstvom iskusnih stručnjaka a zatim i samostalno neophodan uslov i glavni zadatak ove prakse. Ove godine u novosadskoj mlekarici u tom pogledu nije sve bilo kako bi moglo biti. Ipak zahvaljujemo Gradskoj mlekarici u Novom Sadu za prijem učenika i za svu pomoć koju im je time ukazala. Treba takođe naglasiti da je kolektiv ovog preduzeća u granicama svojih mogućnosti takođe finansijski pomogao učenike. U svakom slučaju vreme provedeno u novosadskoj mlekarici učenicima je sv-strano koristilo.

Mislim da ne bi bilo loše ako bi se pored prednosti koje ima posleškolska praksa apsolventata Mlekarske škole u Pirotu iznelo i neke nedostatke i propuste onako kako mi izgleda iz položaja apsolventata te škole.

Pre svega, smatram da bi ova praksa trebala da traje duže od dva meseca, kako bi učenici duže samostalno učestvovali u procesima proizvodnje pojedinih mlečnih proizvoda. Treba rešiti pitanje finansiranja prakse onih učenika koji nemaju stipendije, jer su ove godine takvi učenici izostali sa posleškolske prakse.

Ne bi bilo loše, kad bi se i ona praksa, koju učenici obavljaju između I i II godine školovanja, obavljala i u drugim mlekaricama kako NR Srbije, tako i drugih republika, a ne samo u Pirotskoj mlekarici čija je proizvodnja — kao što znamo — dosta jednostrana. Slanje učenika na posleškolsku praksu i njihovo

prihvatanje u preduzeću treba organizovati bolje i sistematskije, a učenike slati pre svega u ona preduzeća koja imaju dobru opremu, svestraniju proizvodnju, dobre stručnjake i gde su pre svega ti stručnjaci voljni da se za obuku stručnog podmlatka založe.

Glavna je svrha ove prakse, da praktikanti što samostalnije pod rukovodstvom iskusnih stručnjaka obavljaju sve procese proizvodnje, t. j. poslove u svojstvu pomoćnika. Razume se da se to može postići jedino ako preduzeća taj svoj zadatak ozbiljno shvate i ako majstori i stručnjaci bez uzdržanja i čuvanja »svojih tajni« uvode svoje buduće kolege u posao. Naše iskustvo u Županji i Bjelovaru pokazuje da ima takvih majstora, spremnih da pomognu izgradnji stručnog podmlatka, imamo i oni treba da nam služe kao primer.

Ne možemo biti zadovoljni s odzivom preduzeća za prijem učenika na posleškolsku praksu, jer se tome još uvek odaziva mali broj preduzeća.

Ovaj članak je imao cilj da saopšti neka zapažanja a bilo bi korisno, ako bi se preko našeg lista povelu diskusija o tome pitanju, jer ono nije od male važnosti.

Z A N A Š E S E L O

ZDRAVSTVENO PROSVJEĆIVANJE I ODGOJ NARODA

Danas se svim radnim ljudima nastoji omogućiti, da se što šire opće i stručno obrazuju i kulturno uzdižu. To traži naša društvena stvarnost, gdje svaki čovjek mora što potpunije odgovoriti na svom radnom mjestu kako bi se postizali što bolji rezultati na ekonomskom, kulturnom i socijalnom polju. U tom sveukupnom kulturno-prosvjetnom radu zdravstveno prosvjećivanje zauzima posebno mjesto. Ono obrađuje najosjetljivije područje našeg života, problem kako se čuva i unapređuje zdravlje, sprečava bolest, vraća zdravlje, radna i produktivna sposobnost i odlaže prerana smrt.

Sve sami problemi i za svakog pojedinca i za čitav narod od životne važnosti. Ne može biti stvarnog uspjeha ni na jednom području ljudske djelatnosti, ako zdravstveni problem nije ispravno riješen.

Ipak, zdravstveno se prosvjećivanje bitno razlikuje od svakog drugog prosvjećivanja i kulturnog uzdizanja. Dok se drugdje ide za tim, da se proširi znanje i naobrazba, da se populariziraju suvremene naučne tekovine, kod zdravstvenog je prosvjećivanja popularizacija medicine sporedna ili najčešće nepoželjna jer može

stvarati nadržilježnike ili umišljene bolesnike, jedno zlo gore od drugog. Svrha je naprotiv zdravstvenog prosvjećivanja, da što veći broj ljudi, po mogućnosti čitav narod, upozna sa svim vanjskim faktorima, koji utječu na naše zdravlje povoljno ili nepovoljno, i da uredi svoj život tako, da izbjegne nepovoljnim faktorima, pa da očuva i unaprijedi svoje zdravlje. Zdravstveno prosvjećivanje ima zapravo svrhu, da što širi krug ljudi usvoji stečeno higijensko znanje kao svoju naviku, koje će se u životu stalno držati. Narod s niskom higijenskom kulturom — a ta ide najčešće uporedo s niskom općom kulturom, a pogotovo s nedovoljnim zdravstvenim odgojem — redovito ne mari za zdravstvene probleme, jer ne shvaća njihovu važnost. Sami zdravstveni radnici, počevši od liječnika pa do svih njihovih suradnika i pomoćnika, u takvim su prilikama prilično nemoćni, jer na svakom koraku nailaze samo na nerazumijevanje. Da spomenemo samo jedan primjer. Moderna je medicina u tačine riješila pitanje crijevnih zaraznih bolesti. Zahvaljujući tome mnogi su se kulturni i zdravstveno odgojeni narodi oslobodili tog teškog socijalnog zla. U onoj pak sredini, gdje se ne shvaća važnost higijenskog uređaja vode za piće, gdje se ne uklanjaju otpadne tvari, gdje jedva 20% pučanstva pije si-